

Stuurgroep Zuiderzeelijn

Aan

- de colleges van gedeputeerde staten van
Groningen, Fryslân, Drenthe en Flevoland,
- de colleges van burgemeester en wethouders van
Groningen, Smallingerland, Heerenveen,
Leeuwarden, Noordoostpolder, Lelystad en Almere

Plaats en datum
Haren, 25 juni 2002

Briefnummer
02/026

Geacht college,

In verband met het regionale vaststellingstraject de komende dagen van de samenwerkingsovereenkomst rijk/regio inzake de Zuiderzeelijn, vraag ik uw aandacht voor het volgende.

In de laatste dagen van de onderhandelingen is veel aandacht besteed aan de situatie dat er sprake zou zijn van een zodanige waardevermindering van de aandelen dat de regio niet meer in staat zou zijn om haar verplichtingen in het kader van de samenwerkingsovereenkomst na te komen. Hierbij werd zowel een voorziening getroffen voor waardevermindering tengevolge van marktontwikkeling als voor de situatie dat de waardevermindering rechtstreeks het gevolg is van restricties ter zake van de vervreemding van deze aandelen op grond van na de inwerkingtreding van de samenwerkingsovereenkomst door de staat tot stand gebrachte wet- en regelgeving op het gebied van liberalisering van de energiemarkt.

Indien de regio als gevolg van marktontwikkelingen niet meer in staat zou zijn om aan haar verplichtingen te voldoen, dan zou in de verhouding 80% rijk en 20% regio meebetaald moeten worden aan de kosten genoemd in de artikelen 3.4, 7.11, 8.7 en 9.4.

Indien de regio als gevolg van overheidshandelen niet meer in staat zou zijn om aan haar verplichtingen te voldoen zouden alle kosten voor rekening rijk zijn.

De goede lezer heeft kunnen vaststellen dat het rijk – eenzijdig – een gewijzigde tekst heeft rondgestuurd. In de artikelen 13.6, 13.7, 13.8, 13.9 en 13.10 wordt alleen uitgegaan van een situatie waarin de regio als gevolg van overheidshandelen niet meer aan haar verplichtingen zou kunnen voldoen. Marktontwikkelingen worden hiervan uitgesloten en daarvoor wordt het gehele risico dus bij de regio gelegd. Van onze kant is duidelijk gemaakt dat hiermee niet wordt ingestemd.

Het dagelijks bestuur van de stuurgroep Zuiderzeelijn heeft de positie ingenomen dat teruggekeerd moet worden naar de overeengekomen tekst (dat de regio van oordeel is dat de waarde van de door de regio gehouden aandelen dusdanig is verminderd dat het voor de regio niet mogelijk is de regionale bijdrage te voldoen, gevolgd door de bepalingen indien dat het gevolg is van restricties van rijkszijde, zoals beschreven in het concept van 7 juni 2002). Dat betekent dat in het geval van waardevermindering als gevolg van marktontwikkelingen de regio 20% en het rijk 80% van de kosten betaald als bedoeld in de betreffende artikelen en indien de waarvermindering het gevolg is van rijkshandelen zullen deze lasten voor 100% voor rekening komen van het rijk.

Gezien het vorenstaande stel ik voor in de besluitvorming over de samenwerkingsovereenkomst uit te gaan van de gewijzigde artikelen 13.6 t/m 13.10, zoals in de bijlage, behorende bij deze brief, is opgenomen.

Tenslotte vraag ik u in de vergadering nog mandaat te vragen tot aanpassingen van de tekst van de overeenkomst op niet essentiële onderdelen, teneinde - nadat de besluitvorming door alle partijen heeft plaatsgevonden – direct na de kabinetsbehandeling op 5 juli a.s. de overeenkomst kan worden ondertekend

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Hans Alders', written in a cursive style.

Hans Alders,
Voorzitter Stuurgroep

met bijlage

Bijlage: voorstel aanpassing van de samenwerkingsovereenkomst ZZL

In plaats van art. 13.6 t/m 13.10 zoals opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst Zuiderzeelijn (concept d.d. 10-6-'02) dient te worden ingevoegd:

- 13.6 De Regio kan binnen de termijn genoemd in artikel 6.6, 7.7 en 8.4 gezamenlijk schriftelijk aan het Bestuur mededelen dat de Regio van oordeel is dat de waarde van de door de Regio gehouden aandelen in het kapitaal van **[rechtsvorm]** Nuon en **[rechtsvorm]** Essent dusdanig is verminderd dat het voor de Regio niet mogelijk is de Regionale bijdrage te voldoen.
- 13.7 Indien het Bestuur een mededeling als bedoeld in artikel 13.6 van de Regio ontvangt stelt het Bestuur Partijen daarvan op de hoogte en wordt de Geïntegreerde procedure beëindigd. Aan de eventueel alsdan in de Aanbesteding nog mededingende partijen wordt een vergoeding van de redelijkerwijs gemaakte kosten betaald.
- 13.8 De Rijksbijdrage en de Regionale bijdrage zijn in het geval van een beëindiging van de Geïntegreerde procedure ingevolge artikel 13.6 niet langer verschuldigd, behoudens teneinde de kosten als bedoeld in artikel 3.4 alsmede de vergoedingen als bedoeld in artikel 7.11, 8.7 en 9.4 te voldoen.
- 13.9 Indien de Regio bij haar mededeling als bedoeld in artikel 13.6 aangeeft dat de vermindering van de waarde van de in artikel 13.6 genoemde aandelen rechtstreeks het gevolg is van restricties terzake van de vervreemding van deze aandelen op grond van na de inwerkingtreding van deze Samenwerkingsovereenkomst door de Staat tot stand gebrachte wet- en regelgeving op het gebied van liberalisering van de energiemarkt, zal een onafhankelijke commissie van deskundigen vaststellen of dit al dan niet het geval is. De onafhankelijke commissie van deskundigen zal bestaan uit één deskundige benoemd door de Staat, één deskundige benoemd door de Regio en één door de beide aangewezen deskundigen benoemde deskundige. Komen de aangewezen deskundigen niet (tijdig) tot overeenstemming omtrent de te benoemen derde deskundige, dan zal deze derde deskundige worden benoemd door de voorzieningenrechter van de rechtbank te Amsterdam op verzoek van de meest gerede Partij. De vaststelling door de commissie van deskundigen zal voor partijen bindend zijn.
- 13.10 Indien de commissie van deskundigen vaststelt dat de vermindering van de aandelen als bedoeld in artikel 13.6 rechtstreeks het gevolg is van restricties ter zake van de vervreemding van die aandelen als bedoeld in artikel 13.9, dan komen de kosten als bedoeld in artikel 3.4, 7.11, 8.8, 9.4 en 13.7 in afwijking van het in deze artikelen bepaalde geheel ten laste van de Staat.

Zuiderzeelijn
Regionale besluitvorming Samenwerkingsovereenkomst
Overzicht algemene vragen raads- en statencommissies 18 t/m 20 juni 2002

1. Algemeen			
Nr	Partij	Vraagstelling	Antwoord
1.1	Provincie Groningen (D66) Almere	Waarom moet besluitvorming plaatsvinden vóór 1 juli 2002? Kan er nog akkoord worden gesloten met oud kabinet?	Wederzijdse inzet is uitwerking van planstudiefase vóór 1 juli 2002 naar burgerlijk recht vast te leggen in samenwerkingsovereenkomst tussen huidige (demissionaire) kabinet en regio en daarmee voortgang niet afhankelijk te laten zijn van mogelijke onzekere uitkomst eventuele onderhandelingen met nieuwe kabinet. Datum 1 juli 2002 is al streefdatum van ondertekening ook vastgelegd in de Intentieverklaring publiek-publieke samenwerking project Zuiderzeelijn. In de op 13 februari 2002 door beide voorzitters van de onderhandelingsdelegaties van rijk en regio ondertekende Intentieverklaring is vastgelegd dat Staat en d Regionale Stuurgroep uiterlijk op 1 juli 2002 een overeenkomst sluiten met als doel te komen tot afspraken over Projectorganisatie Zuiderzeelijn, aan het project te stellen randvoorwaarden, financiering van het project, alsmede vorm en inhoud van een geïntegreerde Tracé/MER-aanbestedingsprocedure. Hierover zijn alle betrokkenen geïnformeerd. Er is gestuurd op een zodanig tijdschema dat commissievergaderingen zouden hebben kunnen plaatsvinden. Onderhandelingen hebben echter meer tijd gekost, waardoor de tijd tussen publicatie van de ontwerp-overeenkomst en de voorstellen van GS en B&W en de staten- en raadsvergaderingen erg kort is.
1.2	Heerenveen	Hoe betrouwbaar zijn onderzoeksgegevens?	Onderzoeksresultaten hebben per definitie een onzekerheidsmarge in zich. Dat geldt met name voor indirecte en lange termijneffecten van Zuiderzeelijn. Verkenningen I en II zijn mede tot stand gekomen op basis van studies door landelijk gerenomeerde onderzoeksbureaus en -instituten. Resultaten zijn voor kabinet voldoende betrouwbaar om te besluiten tot start planstudiefase, waarin project nader wordt uitgewerkt in geïntegreerde Tracé/MER-aanbestedingsprocedure.
1.3	Almere	Welke invloed heeft slechte cijfer dat CPB	Eerdere CPB-beoordeling is niet van invloed op beoogde geïntegreerde

		in kader van ICES aan Zuiderzeelijn geeft?	Tracé/MER-aanbestedingsprocedure.
1.4	Almere Drenthe Heerenveen	Waarom is ZZL/MZB wel betaalbaar, terwijl MZB-project Berlijn-Hamburg is gestopt wegens onbetaalbaarheid? Hoe moet regionale voorkeursvariant worden gezien in licht van negatieve Duitse besluitvorming? Wat is onderscheid MZB-variant t.o.v. afgewezen Duits initiatief Berlijn-Hamburg.	Beide projecten dienen op hun eigen merites te worden beoordeeld. Dat geldt voor zowel de doelstellingen, effecten als financiering. Voor project Berlijn-Hamburg was investeringsopzet rond, twijfel over exploitatie heeft geleid tot negatief besluit. Inmiddels zijn in Duitsland twee nieuwe MZB-initiatieven in vergaande mate van ontwikkeling: Rondje Ruhrgebied en traject München Luchthaven en München Centrum.
1.5	Almere	Hoe zit het met toezegging dat MZB-traject bij positief Nederlands besluit door Duitsland wordt doorgetrokken naar Hamburg?	Er is sprake van positieve grondhouding. Verdere acties Duitse overheden zijn mede afhankelijk van Nederlandse besluitvorming.
1.6	Almere	Is effect werkgelegenheid jaarlijks of éénmalig?	In Verkenningen I en II voorspelde werkgelegenheidseffecten zijn structureel en cumulatief voor 2020. Voor doorgroei-effecten voor periode daarna zijn geen prognoses opgesteld.
1.7	Almere	Hoeveel reizigers maken gebruik van MZB en wat is herkomst? Leidt dit tot leegloop bestaande OV-verbindingen?	Voor baanvakbelasting wordt verwezen naar Vervoersstudie van Verkenning I. Volgens deze studie is deel ZZL-reizigers ook in huidige situatie treinreiziger, is slechts marginaal sprake van overloop van bestaande OV-verbindingen naar en van het Noorden. Daarnaast genereert Zuiderzeelijn nieuw vervoer. Beperkt deel komt op conto van substitutie autoverkeer.
1.8	Drenthe	Worden raden en staten bij go/no go beslissingen betrokken bij alleen "instemmingsbesluiten" of ook bij "commentaaronde" in voorfase?	In "commentaaronde" kan in beginsel worden volstaan met raadplegen commissies. Bij "instemmingsbesluiten" ligt procedure voor raden en staten voor de hand. Overigens moeten betreffende besluitvormingsprocessen nader worden ingevuld in context van dualisme.
1.9	Drenthe Heerenveen	Systeembreuk in OV-netwerk is nadeel.	Constatering is in beginsel juist. Voor reiziger is "saldo" van reistijdwinst, comfort en kwaliteit aansluiting/overstap echter bepalend. Op vervoersknooppunten moet goede invulling plaatsvinden van overstapfaciliteiten (zie voorbeeld OV-knooppunt Schiphol).
1.10	Drenthe	Nadere informatie gewenst over optie	Over (on)mogelijkheden en wenselijkheid van een regionaal referendum

		regionaal referendum.	over een "nationaal project" in bepaalde stadia van geïntegreerde TMA-procedure zal nader worden gerapporteerd door Stuurgroep Zuiderzeelijn.
1.11	Drenthe	Wat gebeurt er als Partijen voorliggende tekst Samenwerkingsovereenkomst amenderen of aanvullende eisen stellen?	Voorstellen voor amendementen en/of aanvullende eisen vormen aanleiding tot bestuurlijk vervolgoverleg tussen Partijen. Fundamentele wijzigingsvoorstellen van tekst Samenwerkingsovereenkomst moeten opnieuw de formele vaststellingsprocedure doorlopen voordat ondertekening kan plaatsvinden.
1.12	Flevoland Heerenveen	Wat worden kosten voor reiziger? Wat kost treinkaartje?	Kosten vervoersbewijs zijn uiteraard nog niet bekend. Opdrachtnemer van vervoersdienst zal kostprijs afstemmen op optimum tussen enerzijds vervoersprestaties en anderzijds financiële opbrengsten.
1.13	Flevoland	Welke economische effecten zijn te verwachten?	Economische effecten van Zuiderzeelijn zijn: <ul style="list-style-type: none"> • creëren beter ruimtelijk-economisch evenwicht in totaal Nederland; • inlopen van economisch faseverschil tussen Noorden en rest van Nederland; • ruimtelijke clustering van nieuwe grootschalige ontwikkelingen op gebied van wonen/werken/recreëren in en om steden in economische kernzones langs Zuiderzeelijn en in Emmeloord en Lelystad; • verdichting van economische structuur in kernzones, waardoor totstandkoming meer innerlijke economische synergie; • bevorderen werkgelegenheid en arbeidsmobiliteit.
1.14	Fryslân	Verandert het kader als Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening verdwijnt?	Huidige SVV-2 vormt als PKB voldoende basis om planstudiefase te kunnen starten. Ten tijde van Tracébesluit en gunning dient realisatie van Zuiderzeelijn te zijn vastgelegd in nader vast te stellen Vijfde Nota RO en Nationaal Verkeers- en Vervoersplan. In ontwerp-stukken Vijfde Nota en NVVP is Zuiderzeelijn conform wederzijdse afspraken rijk-regio opgenomen.

2. Projectorganisatie			
Nr	Partij	Vraagstelling	Antwoord
2.1	Flevoland Heerenveen	Ligt er niet te veel macht bij Projectorganisatie? Welke invloed hebben regionale Partijen? Hoe kan regio Tijdelijk Bestuur beïnvloeden?	Taken en bevoegdheden van bestuurlijke en ambtelijke Projectorganisatie worden uitgewerkt in Gemeenschappelijke Regeling. Deze regeling zal ook voorzien in afstemming met eigen achterbannen en mandaatregeling. In periode van Tijdelijk Bestuur zullen beide regionale vertegenwoordigers nauwe afstemming plegen met regionale Stuurgroep Zuiderzeelijn en voorzover gewenst met eigen colleges, raden en staten. Belangrijke leidraad daarbij vormen de al in de overeenkomst vastgelegde go/no go momenten, waarop (ontwerp-)besluiten voor commentaar en/of instemming worden voorgelegd aan Partijen.
2.2.	Fryslân	Wat zijn financiële consequenties van gevraagde menskracht?	Provincies leveren ieder om niet een projectleider aan de projectorganisatie. Vraagstuk van overige te detacheren regionale menskracht wordt nader uitgewerkt. Die kosten komen ten laste van projectkosten. Daarnaast maken regionale partijen uiteraard ook "interne" kosten voor Zuiderzeelijn. Die blijven voor eigen rekening van betreffende partij.

3. Scope			
Nr	Partij	Vraagstelling	Antwoord
3.1	Drenthe	Hoe wordt Stadsgegewestelijk Openbaar Vervoer (STOV) Groningen-Assen veiliggesteld?	Formeel maakt STOV geen onderdeel uit van de Scope. In bijlage 5 "Topeisen" zijn uitgangspunten geformuleerd voor voor- en natransport. In betreffende tekst wordt onderkend dat nog te ontwikkelen STOV aandacht verdient. Verdere besluitvorming over STOV vindt plaats in kader MIT. Aangenomen wordt dat ten tijde van operationeel worden van Zuiderzeelijn (2015) STOV is gerealiseerd.
3.2	Fryslân	In bijlage 4 "Topeisen" is niet voorzien in aanpassing van spoor tussen Heerenveen en Leeuwarden.	In Scope Tracé/MER en Scope Aanbesteding (zie bijlage 3) wordt uitgegaan van goede aansluiting van Leeuwarden. In bijlage "Topeisen" zijn functionele minimum eisen voor aansluiting Leeuwarden gedefinieerd. Bij nadere uitwerking moet blijken of functionele eisen ook leiden tot technische aanpassingen op bestaand baanvak Heerenveen-Leeuwarden.

4. Programma van Eisen			
Nr	Partij	Vraagstelling	Antwoord
4.1	Provincie Groningen (D66)	Hoe voorziet instemmingsprocedure in inspraakmogelijkheden van burgers?	Procedure voorziet niet rechtstreeks in inspraak. Organisatie daarvan is verantwoordelijkheid regionale overheden (zie ook 4.3).
4.2.	Provincie Groningen (D66) Fryslân	Is in artikel 6.3 genoemde procedure niet te tekort met oog op vereiste inspraak en commissiebehandelingen? Zijn termijnen niet tekort? Denk ook aan dualisme.	Eventuele inspraak op Programma van Eisen moet bij voorkeur plaatsvinden in artikel 6.3 geregelde "commentaarfase". Voor deze fase is reactietermijn voorzien van zes weken. Dit betreft termijn van orde die, indien noodzakelijk, kan worden verlengd. Voor in artikel 6.5 en 6.6 geregelde "instemmings-procedure" voor vastgestelde Programma van Eisen geldt procedure van besluitvorming door raden en staten. Hiervoor staat vier weken. Deze termijnstelling is dwingend, want wordt niet binnen deze termijn gereageerd, dan wordt aangenomen dat betreffende Partij met besluit instemt.
4.3	Flevoland	Wat als Topeisen niet worden gehaald? Welke sancties zijn er mogelijk?	Topeisen worden nader uitgewerkt in Programma van Eisen en vormen kader voor aanbiedingen van private partijen en beoordeling daarvan. Ze bestaan uit uitgangspunten en randvoorwaarden, die deels hard en deels onderhandelbaar zijn. Niet voldoen aan "harde" eisen leidt tot het afvallen van private partijen en/of een no go besluit van opdrachtgever.
4.4	Flevoland	Geldt voor MZB hogere grenswaarde geluidsbelasting?	In bijlage 4 "Topeisen" is vastgelegd dat voor MZB dezelfde geluidsnormen gelden als voor HSL-variant. Nader onderzoek is volgens deze bijlage vereist voor bepaling definitieve geluidsnormen MZB. Aangezien voor MZB wettelijke geluidsregeling moet worden aangepast zal implementatie van deze normen plaatsvinden in daarvoor bestaande wet- en regelgeving.
4.5	Fryslân	Wat gebeurt er met frequentie Heerenveen-Leeuwarden als MZB in Heerenveen zes keer stopt?	Samenwerkingsovereenkomst gaat uit van minimale frequentie van "2x snel en 2x stop" voor hoofdstations (incl. Leeuwarden) en "2x stop" voor de overige stations. Hogere frequentie is mede afhankelijk van feitelijk vervoersaanbod.

5. Afweging van Alternatieven			
Nr	Partij	Vraagstelling	Antwoord
5.1	Heerenveen	Heeft HSL-variant geen meerwaarde voor goederenvervoer?	Onderzoek heeft aangetoond dat potentie goederenvervoer via Zuiderzeelijn laag is. Goederenvervoer kan voldoende worden afgewikkeld via bestaand spoor.

6. Aanbesteding			
Nr	Partij	Vraagstelling	Antwoord
6.1	Provincie Groningen (D66)	Waarom is prijsvraag alleen mogelijk met regionale HSL-bijdrage?	Kabinetsbesluit voorziet in prijsvraag met concurrerende aanbestedingscompetitie tussen beide snelste varianten. Objectieve competitie is alleen mogelijk indien ook financiële randvoorwaarden voor marktpartijen gelijkwaardig zijn. Rijk stelt in kabinetsbesluit als eis, dat regio substantiële bijdrage levert in meerkosten HSL t.o.v. ZZL/IC. Zonder regiobijdrage in HSL zal rijksbijdrage voor HSL hoger moeten zijn om competitie tussen MZB/MZM en HSL te kunnen waarborgen.
6.2	Provincie Groningen (D66)	Is rijk verantwoordelijk voor exploitatie Zuiderzeelijn?	Exploitatie maakt onderdeel uit van aanbesteding, waarmee risico's exploitatie komen te liggen bij opdrachtnemer. Artikel 14.2 voorziet in mogelijkheid, dat bestuur kan besluiten bepaalde risico's bij opdrachtgever te laten onder gelijktijdige vermindering van maximale aanbestedingsprijs. Deze risico's kunnen ook betrekking hebben op eerste concessie. Voor die risico's zijn rijk en regio gezamenlijk verantwoordelijk gedurende eerste concessieperiode.
6.3	Flevoland	Waar is financiële inbreng van bedrijfsleven?	Financiële bijdrage van bedrijfsleven bestaat uit enerzijds rechtstreeks aandeel in kosten van aanleg en anderzijds inbreng van opbrengsten uit exploitatie van lijn en stations . E.e.a. komt tot uiting in resultaten van aanbesteding.

7. Tracé/MER-procedure			
Nr	Partij	Vraagstelling	Antwoord
7.1	Almere	Heeft MER invloed op systeemkeuze en tracé?	Ja. Daarnaast zijn resultaten van aanbestedingsprocedure medebepalend.
7.2	Drenthe	Proces verdient bredere discussie. Publiek actiever bij besluitvorming betrekken.	Nader verkend worden (on)mogelijkheden van regionaal referendum (zie 1.10) en wenselijkheid van actievere betrokkenheid bevolking bij go/ no go beslismomenten (zie 4.1 en 4.2). Daarnaast schrijft Tracéwet in meerdere fases overleg, publieksvoorlichting en inspraak voor tijdens komende Tracé/MER-procedure.

8. Masterplan en Ruimtelijke ontwerpogave			
Nr	Partij	Vraagstelling	Antwoord
8.1	Provincie Groningen (D66)	Hoe verhoudt mandatering uitwerking Masterplan zich tot werkwijze POP-Groningen? Kunnen werkwijzen in overeenstemming worden gebracht?	Ad hoc stuurgroep is bevoegd tot opstelling Masterplan. Bijbehorende mijlpalen en bestuurlijke beslistrajecten worden nog nader uitgewerkt. Nauwe afstemming is nodig met go/no go beslissingen van Tracé/MER-aanbestedingsprocedure. Opstelling Masterplan betreft ook interactief proces in relatie tot onderliggende lokale en regionale visies en plannen.
8.2	Almere	Kan passage over eventuele koppeling realisatie van onderdelen Masterplan aan realisering Zuiderzeelijn (zie bijlage 3) worden toegelicht?	Onderdelen van Masterplan die niet behoren tot Scope van de aanbesteding worden in beginsel niet gerealiseerd in kader van project Zuiderzeelijn. Om efficiëncyredenen kan koppeling van uitvoering wenselijk zijn. Voorwaarde daarvoor is dat de voor betreffende Masterplanonderdelen verantwoordelijke overheden aanvullende financiële middelen beschikbaar stellen, die aan ZZL-budget worden toegevoegd.
8.3	Drenthe	Is planning Masterplan wel realistisch?	Op belangrijke go/no go momenten in geïntegreerde Tracé/MER-aanbestedingsprocedure dient stand van zaken Masterplan op vereiste abstractieniveau bij afweging en besluitvorming te worden betrokken. Stappenplan en tijdsplanning Zuiderzeelijn zijn in deze leidend.

9. Risico's			
Nr	Partij	Vraagstelling	Antwoord
9.1	Provincie Groningen (D66)	Graag nadere toelichting op criterium "waardevermindering" aandelenopbrengst, die regio niet meer in staat stelt om regionale bijdrage te voldoen.	Opbrengst moet zodanig zijn dat: <ul style="list-style-type: none"> jaarlijkse dividend als onderdeel eigen begrotingen gekapitaliseerd wordt veiliggesteld; financiële beleidsruimte uit opbrengst voor overig beleid en projecten blijft gereserveerd en resterende opbrengst voldoende is voor ZZL-bijdrage. Wordt niet aan deze voorwaarden voldaan dan biedt artikel 13 voor regionale Partijen een no go regeling.
9.2	Provincie Groningen (D66)	Waarom zijn risico's ex artikel 14 niet gewoon voor rijk?	Voorliggende risicoverdeling is uitkomst van langdurige en intensieve onderhandelingen tussen rijk en regio, die als basis kennen "gezamenlijke verantwoordelijkheid" voor ZZL-project.
9.3	Drenthe	MZB-techniek is operationeel nog onbewezen en risicovol.	Dit is door Partijen onderkend, maar behoort tot risico van opdrachtnemer. Aangenomen mag worden dat praktijkervaring in Sjanghai komende jaren ook zal worden geïmplementeerd in eventueel Nederlands MZB-project.
9.4	Provincie Groningen (D66)	Kan worden gegarandeerd dat regionale overheden gevrijwaard blijven van exploitatiebijdrage?	Ja, behoudens antwoord 7.2 en bepaalde in artikelen 14.4 t/m 14.6, dat betrekking heeft op risico's na gunning.
	Flevoland	Welke exploitatierisico's worden gelopen?	
9.5	Flevoland	Wat zijn financiële consequenties van no go besluit?	Bij no go besluit worden tot dan gemaakte projectkosten tussen rijk en regio verdeeld volgens verdeelsleutel 80% rijk en 20% regio. Bij no go besluit als gevolg van onvoldoende opbrengst aandelen door rijksbeleid op terrein liberalisering van energiemarkt komen projectkosten volledig voor rekening rijk. Interne kosten partijen blijven voor eigen rekening.
9.6	Flevoland	Wat gebeurt er bij kostenoverschrijdingen?	Kostenoverschrijdingen komen in beginsel voor rekening van opdrachtnemer.
9.7	Heerenveen	Waar moet aan worden gedacht bij "onvoorziene omstandigheden"?	Omstandigheden die op grond huidige ervaringen bij grote projecten niet zijn ingecalculleerd.

9.8	Heerenveen	Geeft recent onderzoek van Duitse Rekenkamer naar Duitse MZB-initiatieven nog aanleiding Nederlandse plannen bij te stellen?	Duits onderzoek zal worden geanalyseerd ten aanzien van eventuele aanknopingspunten en consequenties voor nadere uitwerking Zuiderzeelijn.
9.9	Heerenveen	Kan toelichting worden gegeven op laatste zin artikel 14.5? (" <i>extra reservering voor risico's na gunning wordt geïndexeerd volgens indexcijfer bruto overheidsinvesteringen en gediscoteerd met percentage van vier</i> ").	Bedoelde reservering is bepaald op NCW 2010, prijspeil 2002. Gunning heeft echter betrekking op investeringsperiode die doorloopt tot 2015. Ook kunnen risico's na gunning betrekking hebben op eerste concessieperiode tot 2040. In artikel 14.5 vastgelegde indexering en discontering heeft betrekking op ophoging van gereserveerd extra risicobudget voor periode na 2010.

10. Financiering			
Nr	Partij	Vraagstelling	Antwoord
10.1	Provincie Groningen (D66) Flevoland Almere	Hoe is verdeling regionale bijdrage over verschillende provincies tot stand gekomen? Is bijdrage partners in verhouding voordeel in arbeidsplaatsen en wonen?	Regionale verdeelsleutel is tot stand gekomen op basis van onderhandelingen, waarbij rekening is gehouden met (afgeleid) belang van afzonderlijke partijen, hun financiële draagkracht en vermogenspositie. Soms is sprake van een maximale bovengrens.
10.2	Provincie Groningen (D66)	PM-post voor HSL-bijdrage zou nader moeten worden geprecisieerd.	Bijdrage dient uiterlijk staande de statenvergadering worden vastgesteld, zo mogelijk mede in relatie tot HSL-standpuntbepaling andere regionale partijen.
10.3	Provincie Groningen (D66)	Uit welk budget worden kostenvergoedingen (rijk 80% - regio 20%) bij beëindiging van procedure betaald?	Uit Budget Zuiderzeelijn ex artikel 1.8.
10.4	Almere	Hoeveel geld is weggegooid bij no go besluit?	Kosten zijn afhankelijk van moment beëindiging procedure en bedragen indicatief maximaal enkele tientallen miljoenen Euro's. Hiervoor geldt verdeelsleutel 80% rijk en 20% regio.
10.5	Almere	Hoe ziet prognose exploitatie er uit?	Verwezen wordt naar uitkomsten Verkenningen I en II.
10.6	Drenthe	Hoe verdere besluitvorming HSL-bijdrage?	Uiterlijk staande vergaderingen van staten en raden dienen door colleges concrete voorstellen te worden gedaan.

10.7	Drenthe	Blijft reservering rijk van €2,73 mld ook gegarandeerd voor terugvalopties?	Op grond van kabinetsbesluit van 21 december 2002 is rijk financieel volledig verantwoordelijk voor realisatie van beide terugvalopties. Reservering blijft gegarandeerd voor beide terugvalopties.
10.8	Flevoland	Welke baten zijn er voor gemeenten en welke voor Consortium?	Bij gemeentelijke baten moet onder meer worden gedacht aan aandeel in projectontwikkeling en exploitatie stationsomgevingen en aan waardestijging vastgoedontwikkeling in omgeving (OZB). Baten voor Consortia zijn onder meer recht tot realisatie van infrastructuur, stations, vervoerssysteem en vervoersdienst, alsmede mede-aandeel in projectontwikkeling in halteplaatsen.
10.9	Flevoland	Noord-Holland en Amsterdam moeten ook meedoen.	Voorstellen van voorzitters van onderhandelingsdelegaties van rijk en regio gaan er van uit, dat beide partijen komende tijd bestuurlijk verleg voeren met Noord-Hollandse partijen over financiële bijdrage.
10.10	Fryslân	Waarom wordt uitgegaan van NCW 2002 en niet NCW 2010?	Gekozen is voor verdeelvoorstel op basis van NCW 2002 om als regionale Partijen zich bewust te worden van bedragen die Anno 2002 reeds moeten worden gereserveerd.
10.11	Fryslân	Wat is relatie tussen eigen vermogen en eigen financiële bijdrage?	Regionaal verdeelvoorstel is mede gebaseerd op "belang en draagkracht". Voor bepaling van draagkracht vormt vermogen belangrijke wegingsfactor.

11. Communicatie			
Nr	Partij	Vraagstelling	Antwoord
11.1	Provincie Groningen (D66)	Insprekers moeten gelegenheid worden gegeven hun visie op de zaak te verwoorden.	Aan de orde is besluitvorming over Samenwerkingsovereenkomst en regionale bijdrage. Dit dubbelbesluit wordt niet gezien als onderwerp voor brede inspraak.
11.2	Drenthe	Bevolking actiever en eerder bij besluitvorming betrekken. Ook toepassen bij Programma van Eisen en Afweging Alternatieven.	Inspraak van bevolking en maatschappelijke organisaties is goed denkbaar in fase van "commentaar" door regionale Partijen op Ontwerp-Programma van Eisen. Wenselijk van inspraak in fase van Afweging Alternatieven wordt nader bezien, mede in samenhang met wettelijke procedure van inspraak in kader Tracé/MER-procedure.
11.3	Drenthe	Betere communicatie met bevolking gewenst.	Deelprojectplan Communicatie voorziet in brede en interactieve betrokkenheid bevolking en maatschappelijke organisaties. Uitvoering deelprojectplan betreft uitwerking van Samenwerkingsovereenkomst.

12. Werking Samenwerkingsovereenkomst			
Nr	Partij	Vraagstelling	Antwoord
12.1	Almere	Kunnen haltegemeenten ook "free riders" zijn?	Procedures voorzien in optimale afstemming tussen projectontwikkeling Zuiderzeelijn en gezamenlijke opstelling van Masterplan, waarin worden vastgelegd uitgangspunten voor ruimtelijk-economische ontwikkelingen in gehele invloedzone van Zuiderzeelijn. Strategische samenhang verdraagt zich niet met eigenstandig optreden van afzonderlijke partijen.
12.2	Drenthe Flevoland	Positie private partijen in samenwerkingsovereenkomst is niet duidelijk. Wat is hun rol en beloning? Wat is rol van Consortium?	Aanbestedingsprocedure voorziet in gefaseerde "trechtering" van aantal betrokken private partijen. Overblijvende private partijen is/zijn uiteindelijk opdrachtnemer(s) van plantechische uitwerking en realisatie van infrastructuur, vervoerssysteem en vervoersdienst. Betrokkenheid van private partijen bij publieke samenwerkingsvorm rijk-regio kan te zijner tijd leiden tot herziening van voorliggende Samenwerkingsovereenkomst.
12.3	Drenthe Flevoland	Wat gebeurt er als andere Partijen hun toezegging niet gestand kunnen doen?	Overige partijen bezien of overblijvend (financieel) draagvlak voldoende basis vormt voor voortzetting van procedure en samenwerkingsvorm.
12.4	Flevoland	Welke bevoegdheden worden uit handen gegeven?	Formeel worden geen autonome bevoegdheden uit handen gegeven. Besluiten op basis van consensus in Zuiderzeelijnbestuur en in Stuurgroep Masterplan verplichten partijen wel tot inspanningsverplichting tot verdediging van bedoelde besluiten bij eigen achterban. Daarvoor geldende formele besluitvormingsprocedures blijven onverkort gelden.
12.5	Heerenveen	Graag toelichting op principe go/no go besluiten en mogelijkheden van uittreding.	Bij go/no go besluiten bepalen alle partijen of besluitvorming nog steeds past binnen kaders zoals vastgelegd in Samenwerkingsovereenkomst, Programma van Eisen en daarop volgende formele besluitvorming. Wordt hiervan afgeweken en kan een partij zich niet vinden in consensusvoorstel van bestuur Zuiderzeelijn, dan kan betreffende partij uittreden.
12.6	Fryslân	Sluiten artikelen 25 (tussentijdse beëindiging) en 26 (ontbinding) wel goed op elkaar aan?	Samenwerkingsovereenkomst voorziet limitatief in mogelijkheden van tussentijdse beëindiging van Tracé/MER-aanbestedingsprocedure. Artikel over "ontbinding" van overeenkomst slaat alleen op "onvoorziene omstandigheden" ex artikel 22.